

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznakila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Snujmo vojaške domove!

Naši vrli vojaki so zapustili domači krov in se na cesarjev klic podali na bojno polje. Kakor vojak v tujini vedno z ljubeznijo misli na svoj dom, tako smo tudi mi v mislih združeni z njimi in jim želimo svojo ljubezen tudi z dejanji izkazati. Saj stoje v boju naši bratje in sinovi, naši rojaki.

Na vseh frontah se snujejo vojaški domovi, prijazni prostori, v katerih naj vojaki v prostih urah najdejo počitek, vdobnosti prijateljske družbe in zabave. Tak vojaški dom ima svojo knjižnico, slike, postreže vojakom z igrami, godbo, s pisalnimi potrebščinami in, če le mogoče, tudi s kantino. Seveda tak vojaški dom ne more vojaku, ki pride iz strelskega jarka, nadomestiti domovine, očetovske hiše, domače vasi in ljubljene družine, pa vendar bo vesel in srečen, če stopi v vojaški dom, v katerem vidi na stenah slike svojih domačih krajev, najde knjige in časnike v materinem jeziku, čuje pevati domače narodne pesmi in se more prijateljsko razgovarjati s svojimi rojaki. Saj je za marsikaterega vojaka, ki že leta stoji v vojni črti, redka sreča, da more bivati nekaj ur med suhimi in toplimi stenami, da se more vsesti mirno k mizi, se razgovarjati v materinem jeziku, vzeti iz omare lično knjižico, ali se vsesti k pisalni mizici in s pravim peresom napisati na lepem belem papirju pismo svoji ženi, svojim otrokom, ali starišem. Take majhne udobnosti, ki si jih mi doma vsak trenutek lahko privoščimo, so za marsikaterega vojaka nekaj tako redkega, da mu naredimo največje veselje, ako mu jih preskrbimo. Taki vojaški domovi se snujejo na važnih krajih v etapnem prostoru in tudi neposredno za vojno črto.

Snovati so se začeli vojaški domovi po želji in naročilu Njegovega Veličanstva. Na Dunaju se je vršilo 26. februarja t. l. sijajno zborovanje v navzočnosti članov Najvišje cesarske hiše, ki je izdalo oklic na prebivalstvo, naj za telesno in duševno

okrepilo našim vojakom ustanavlja vojaške domove.

Temu plemenitemu namenu se je prebivalstvo naše države z veseljem odzvalo. V Ljubljani se je dne 6. marca 1917 sestel podpisani Slovenski odbor za vojaške domove, ki se obrača do vsega našega prebivalstva, da prispeva k ustanovitvi vojaških domov. Vsakdo, ki ustanovi vojaški dom, bodisi občina, župnija, zasebnik ali šola, ima pravico, da tudi določi vojaški oddelek in da vojaškemu domu ime. Stroški takega doma so 700 do 1000 K, ker velik del oprave oskrbi vojnopomožni urad na Dunaju. Kranjska dežela se je že izjavila, da ustanovi štiri vojaške domove — naj temu vzgledu slede javne korporacije in zasebniki, da dobe naši vrli vojaki čim več dobro urejenih prijaznih domov. Naj daruje vsak, kolikor more. Namen našega Slovenskega odbora je, da skrbimo za stik naših rojakov z domovino in da povsod, koder se nahajajo slovenski oddelki, preskrbimo, da naši rojaki tudi v tujini dobe kos domovine.

Darovi se naj pošiljajo na kranjsko deželno blagajno z označbo „Za vojaške domove“.

Slovenski odbor na Kranjskem za vojaške domove:

Dr. Anton Bonaventura Jeglič, knez in škof.
Dr. Ivan Šusteršič, dež. glavar, predsednik.

Dr. Ivan Tavčar, župan stolnega mesta Ljubljane, podpredsednik.

Dr. Vladislav Pegan, deželni odbornik, tajnik in blagajnik.

Odborniki:

Anton Belec, načelnik Kmečke županske zveze. — Anton Čadež, mestni katehet. — Karol Dermastia, vodja Slovenske trgovske šole. — Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik. — Ivan Knez, predsednik trgovske in obrtne zbornice. — Ivan Kregar, predsednik Obrtno-pospeševalnega zavoda. — Dr. Evgen Lampe, deželni odbornik. — Ces. svetnik Gustav Pire, ravnatelj c. kr. kmet. družbe. — Karol Pollak st., predsednik Kranjske deželne banke. — Ivan Samec, predsednik trgovskega gremija. — Josip Šiška, stolni kanonik. — Ivan Stefe, urednik. — Dr. Karol Triller, deželni odbornik in podžupan ljubljanski. — Matija Zamida, ravnatelj dež. uradov.

Moj tovariš je dobival malo vesti iz domovine. V gotovih, rednih presledkih je prišlo veliko, podolgasto, fino pismo, s krepko pokončno pisavo. Tedaj se je njegov izraziti obraz razširil v blažen nasmeh, ki se je za trohico povečal, ko je bral pismo. Ko je bil s pismom gotov, je vprl pogled v daljavo, njegove oči so zastrmele nekam čez doline in višine, in smehljaj na obrazu se je razširil.

To se je dogodilo vsakokrat, kadar je dobil tako fino, podolgasto pismo. In tudi Ivan je pisal velika, podolgasta pisma. Pisal je hitro in odločno, ne da bi veliko pomišljal; samo semintja mu je za hip splaval pogled v daljavo in po njegovem obrazu se je razlil isti blaženi nasmeh.

V mojem sreču se je pojavila slutnja. Čas je potekal; prišli so dnevi, vroči in krvavi! Koliko starišem je tedaj padel sin v prezgodnji mladosti, koliko žena je postalo vdov! Živelimi smo od minute do minute, veseleč se vsakega trenutka, ki nam ga je podarilo sovražno jeklo!

Kadet Ivan se je vedel vselej in povsod, kakor mož: trezno, premišljeno, brez prenapljenega ognja, s čudovito mirnostjo; občudoval sem njegove živce. Samo

Brijonske buče z brezlupinastim semenom.

Velezasluženi strokovnjak kmetijstva, g. R. Dolenc, vodja kmetijske šole v pokoju, ki hoče biti, četudi uživa zasluženi pokoj, marljivi delavec na polju naprednega kmetijstva, je pisecu teh skromnih vrstic podaril v spomladi pretečenega leta 20 zrn semena brijonskih buč v namen, da sem jih bil za poskušajo posadil in da o njih pridelku svojčas poročam.

Svetovna vojna je privedla razne korporacije in strokovnjake na to, da so jeli resno misliti, kako priti pomanjkanju v okoliščini, bodisi s surogati, ali pa doma pridelanimi živili. Vsled tega se bodo v kmetijstvu pojavile novotarije, ki čestokrat tudi ne bodo novotarije, a poprijeti se jih bomo morali, kajti pregovor pravi: „Sila kola lomi“.

V teh žalostnih časih smo prišli v občutno pomanjkanje in v pretirano ceno na olju, ki je zelo važna ljudska hrana. Olja se današnje dneve pri nas doma ni pridelovalo, temveč smo bili navezani na uvozno blago. Olje je zelo pogrešano ne-le v boljših kuhinjah, temveč tudi v vsaki preprosti kmetijski hiši; kajti vsled pomanjkanja olja se porabi velikoveč druge masti za zabelo. Tudi za druge obrate in zdravila se olje zelo pogreša. Kakšno olje se dobiva po trgovinah za neznosno ceno! Smrdljivo in neužitno! S takim oljem v prihodnjem letu proč in pridelujemo ga doma, boljsega in cenejšega iz semena buč, solnčnic, itd.!

O doma pridelovanem olju se je po raznih listih že mnogo pisalo in se je pri tem upoštevalo oljnate rastline, buče in solnčnice. Žal, da se zadnje čase od strokovnjaške strani nič ne piše oziroma ne spodbuja kmetovalce na večje pridelovanje lanu in konopelj, ki nam dajeta poleg obratnega olja tudi vlakno za obleko in drugo vezivo, katerega je sedanji čas težko dobiti in je silno drago.

semintja, včasih v najhujšem ognju, sem opazil, kako so njegove oči za kratek hip zastrmele v daljavo! Ob neki priliki sem sredi bobnečega ognja zapazil sliko v njegovih rokah. —

V hipu sem spoznal, česa iščejo njegove oči v daljavi. —

Ob priliki mi je povedal svojo povest, povest nežne, idealne duše!

„Poznaš, prijatelj, mojo usodo in več, da sem zapuščan, kakor kamen ob cesti. Lastna kri me noče poznati. Kolikokrat sem v trenutkih osamelosti jokal, kakor malo dete; življenje bi bil dal za besedico tolažbe, ni je bilo od nikoder!“

Povesil je glavo, pa jo takoj energično dvignil.

„Čemu bi Ti to pravil? — Predno sem odšel na bojno polje, sem bil na dopustu. Slučaj me je seznanil — z njo. — Ko so se prvič križale najine poti, se nisem niti začudil, kakor stari znanki sem ji podal roko, kakor bi hotel reči: Pričakoval sem Te, videl sem Te v sanjah mladih let! — Mehke oči so se uprle vame in nežen nasmeh me je pozdravil!

Prijatelj, poznaš ženske oči in ženski smeh? So oči, v katerih je pekel, so, v

Kar se gledé prvih dveh oljnatih rastlin tiče, je omeniti, da buče zavzemajo prvo mesto; kajti iste se dajo uspešno uporabljati kot prikuha v vsaki kuhinji, kot dobra živalska krma, in iz semena se napravlja okusno namizno olje.

Solnčnice se pa upoštevajo s tem, da se iz njih prvo. spodnje listje krmi živini, stebela se porabijo za kurivo in iz semena se dela jedilno olje.

Da se pa v pridelovanju teh dveh slednje omenjenih rastlin z uspehom bolj izpopolnimo, dovolim staviti važno vprašanje na preizkušene osebe: Katera vrst od teh dveh rastlin bo nam dala največ olja, in kje je dobiti seme priporočenih vrst? — Jaz sem naredil po g. R. Dolencu prejetem semenu brijonskih buč poskus s sledečim uspehom:

Izmed 20 semen jih je vskalo in doraslo 12 rastlin. Rastline niso bile nič pencirane (skrajšane), zato so naredile ne- navadno dolge vrvi. Dobro je dozorelo 13 buč, ki so bile srednje debele, zunanje gladke oblike, rumene barve s temnozelenimi potezami. Bučno meso je bilo srednje debelo in rumene barve. Zrnje (seme) je temnozeleno barve, preoblečeno z belo, nežno, prozorno kožico, ter je brez lupin. Dve buči ste imele v sebi več razpokanega semena, ki bi pa bilo za olje vključno temu sposobno.

Iz vseh trinajstih buč se je semena pridelalo: Prve vrste semena 4979 zrn; druge vrste semena 662 zrn; skupaj 5641 zrn.

Seme brijonskih buč se da za tehnično porabo olja kaj preprosto uporabljati, ker ga ni potrebno olupiti. Kakovo olje se dobiva iz semena omenjenih buč, pisecu teh vrstic iz skušnje ni znano; vsekakor pa bo gotovo uporabno, če morda manj vredno za jed, tembolj pa za druge važne namene v gospodarstvu.

Okrog 50 porcij omenjenih vrst semena odda interesentom proti mali odškodnini

Ant. Globelnik,
posestnik v Bršlinu št. 11., pošta Rudolfovo.

LISTEK.

Moj prijatelj.

Piše poročnik Jože Barli.

Ime mu je bilo Ivan.

Ko sem prišel neznanec k neznanemu polku, je bil on prvi, ki me je pozdravil in me takorekoč uvedel. Ko sem prišel k stotniku, kateri sem bil prideljen, je bil zopet on prvi, ki me je sprejel in slučaj je hotel, da sva dobila skupno kritje za stanovanje. Tako se je bilo pričelo najino znanje. In to znanje se je spremenilo kmalu v najožje prijateljstvo. Oba sva bila mlada, oba navdušena in oba sva se ogrevala za iste ideale.

Kadar se je Ivan navdušil, tedaj se je ves izpremenil, ves oživel. Posebno, kadar je koval načrte za bodočnost. Tedaj so se njegova prsa razširila, blede lice je zardele, njegovo mirno, odkrito oko zažarelo, na visokem čelu so se pokazale fine žilice.

Koliko lepih načrtov za bodočnost sva si napravila, koliko ciljev postavila, koliko sanjarila! Mladost je govorila iz naju.

katerih zija prepad! — — Je smeh, v katerem se krohota pekel, je, v katerem se reži demon, je, ki te omami! — — V njenih krotkih očeh je odsevala duša, čista kakor biser, njen smeh je bil smeh nedolžnega otroka. — —

Predno sem odšel, sem jo vprašal:

„Vam smem pisati z bojnega polja, gospodična Vera?“

Pogledala me je začudeno:

„Pa čemu vprašate? Tudi jaz Vam bom pisala!“

Odšel sem na bojno polje. — Poznaš tista fina, podolgasta pisma, — njena so! Polna nežnosti in zaupanja! — Poznaš naše življenje na fronti, — življenje telesnega in duševnega umiranja, — življenje stroja! Poznaš trenutke, ko človek obupava nad seboj in nad vsem, obupava nad svojo mladostjo, nad svojo bodočnostjo, ko se roka nehote steza za pas, po revolver. Rečem Ti, ona me je držala, da nisem obupal! — „Zaupajte! Glavo po koncu! Bodočnost je Vaša, in Vi ste mladi, in Vi ste močni! Bog z Vami!“ — Tako so se vedno glasila njena pisma. In vzdržal sem! Kadar mi je bilo težko, kadar so se zamajala tla pod menoj, pisal sem njej! — —

Tolažba v času trpljenja.

(Dalje.)

V spomenu mi je naslednji dogodek: Ena izmed prvih granat je udarila dva metra od mene v nek zid, ki ga je raztrgala na kose. Cela toča kamenja je padala na nas vojake, prav kot bi deževalo. Slednjic, ko se je razkadila že megla dima in prahu, so se pokazale človeške postave. Tri metre od mene je ležal nek moj prijatelj mrtev, popolnoma razmesarjen. Bil je rezervni poročnik, oče dveh otrok. Nek drug rezervist je bil težko ranjen v desno nogo. Drugi pa so ostali čudežno rešeni. In potem so spet udarjale granate, ena za drugo, da je gromelo in se bliskalo, da je bilo človeka groza. Veje na drevju, ki je bilo zasajeno okoli hiš, so se lomile in padale na tla. Vmes pa se je sipalo kamenje in pesek. In mi zapuščeni, ubogi ljudje smo ležali tesno ob zidovju, oprti na zemljo in se pripravljali, brez moči, kakor smo bili, na našo poslednjo uro. Spoznali smo, da kdor ni znal preje moliti, se je gotovo pričel v tej grozni vojski! Nikdar ni moči pozabiti v svojem življenju takih trenutkov.

Zadnjic mi je pripovedoval nek vojaški zdravnik to-le: „Pravzaprav je čudež, da sem prišel živ iz bitke... Molite doma za nas na fronti, potem bo tudi nam boljše šlo. Od srca vam bomo hvaležni za to uslugo. Naša glavna bitka je bila pri kraju L., tega ne pozabim nikoli. Bilo je ravno tik neke vaše cerkve. Nad vrati cerkve je bil upodobljen Kristus, ki daje svoj blagoslov. Naša divizija je bila pre-slaba, sovražnik pa je imel silno premoč. Nismo vedeli, kaj bi naj storili v tej stiski. Vsi smo bili mnenja, da se bomo morali umakniti v zadaj stoječe pozicije. Že smo bili pripravljeno začeti načrt izvrševati, kar pokaže naš polkovnik s svojo roko na sliko Kristusa nad cerkvenimi vrati. To nam je vzbudilo pogum. Vsak je začutil v svojem srcu junaštvo. Kristus nam je pomagal. Konec tega je bilo, da smo sijajno zmagali.“

Še eno pismo priobčim tu, da boste lahko videli, kaj je molitev. Neki vojak piše naslednje vrstice: „Ljubi stariši! Vaše pismo sem prejel in sem srečen, ko mi pišete, da vam ne gre slabo. Jaz vedno molim k Bogu, naj bi me ohranil zdravega. Stori sem že tudi obljubo, da hočem, ko se povrnem iz vojske, živeti pobožnejše, kot preje. Da, ljubi stariši, kdor je pozabil ali ni hotel preje moliti, se je naučil v vojski. Mnogo sem videl takih, ki so rekli, da niso, ko so šlo zapustili, nikdar molili. Kako pobožno pa se vedejo tu! Resnično,

že mnogokrat smo zrlí cele ure neprestano smrti v obraz in nič nismo vedeli, kaj nas čaka. Mirno lahko rečem: bil sem vedno pripravljen na smrt, popolnoma sem se že davno udal v božjo voljo. Molite še za naprej zame!“ ... Iz tega lahko sklepamo, da je molitev nekaj potrebnega, da je sveta vera resnična. Nad nami kraljuje nekdo — to je Bog. Kdor je preje bil še tak brezverec, je prišel sedaj do pravega spoznanja, da je stopil v katoliško cerkev. (Dalje sledi.)

Franjo Neubauer:

Na posekovju.

Strahote bojne vladajo,
gozdovi naši padajo,
in kmalu prazen laz bo gol
oziral žalostno se v dol.

Zapušča gozd stoletni mir,
v daljavo ga odvaža tir
in vlaki ž njim žvižgaje
hitijo v tuje kraje.

O gozd, le spej, le spej naprej,
junake naše zmrzle grej,
očete, brate, sine,
branilce domovine! — —

V posekovje strmé oči,
srce in duša me boli!

O Bog, končaj ta grozni čas,
utěši nje, utěši nas!

Spomin na vojne zvonove.

III.

Župnija Št. Peter. Oddani so bili dne 23. febr. 1917 (tehtani pa 3. marca t. l.) sledeči zvonovi: 1) Župna cerkev je oddala veliki zvon (ohranila še tri). Tehtal je 860 kg. Vlit je bil l. 1863. pri Samassi v Ljubljani. Napis na njem: „Srenja me napraviti dala, kadar fara je postala“, je pričal, da so ga dali napraviti dobri župljani ob priliki, ko je Št. Peter iz vikarijata postal samostojna župnija z vsemi pravicami in prednostmi (l. 1863.) Na zvonu so bile podobe: Sv. Janez Np., Križani s skupino pod Križem, žalostna Mati Božja. Ob klobuku je bil okrašen z listnimi ornamentami in gotskim krogovičjem, ob robu se je vila vinska trta z listi in grozdem. — 2) Židnja vas: Vzeta dva zvana (eden ostal), oba vлита leta 1882. Eden je tehtal 84 kg, drugi 326 kg; oba pri Samassi. Večji je imel te-le reliefe: Križani s skupino, Brezmadežna, sv. Jakob; manjši: Kristus

na križu. — 3) Grčevje: Oddana dva (ostal eden): veliki in mali. Vlit je oba Samassa leta 1801. Veliki s podobama: Sv. Jakob in Brezmadežna; mali: Križani, sv. Frančišek Ks. in Simon. Prvi je tehtal 112 kg, drugi 88 kg. — 4) Mačkovec: Vzeta je veliki (dva ostala), ki je tehtal 290 kg. Vlit ga je Samassa leta 1841. Ob klobuku je bil ornamentalno okrašen. Podoba je imel sledeče: Križani, sveti Janez Krstnik in Brezmadežna. — 5) Trška gora je ohranila vse zvonove.

Župnija Podgrad. Dne 1. marca smo oddali vojni upravi sledeče zvonove: 1) Od župne cerkve: Veliki zvon, teža: 1120 kg, vlit leta 1852; mali zvon, teža: 210 kg, vlit l. 1852. — 2) Od podružnice v Jurni vasi: Srednji zvon, teža: 180 kg, vlit leta 1799; mali zvon, teža: 100 kg, vlit l. 1831. — 3) Od podružnice v Vini vasi: Veliki zvon, teža: 80 kg, vlit leta 1880; mali zvon, teža: 60 kg, vlit l. 1880. — Oddali smo toraj šest zvonov; ostanejo nam še trije, in sicer pri farni cerkvi srednji zvon, vlit leta 1751 in najmanjši, vlit leta 1688. Pri podružnici v Jurni vasi je ostal veliki zvon; pri podružnici v Vini vasi ni sedaj nobenega zvona.

Priporočujemo se za točne nadaljne dopise in podatke od drugih župnij, da bode statistika popolna.

Cenjenim naročnikom.

Še ena številka Vam bode prinesla naš hvaležen pozdrav za tekoči letnik. Hvaležni smo Vam za naročnino, hvaležni za sodelovanje, hvaležni za razširjanje „Dol. Novic“. Bog plačaj! Hvaležnost je pa nova prošnja. Prosim Vas, ostanite nam zvesti nadalje. Agitirajte posebno po Dolenjskem za naš edini domač list, kateremu bi radi ohranili življenje tudi v novem letniku. Uporabite še ta teden vposlane položnice in pošljite naročnino takoj za leto 1917.

Danes se še obračamo na naše drage Belokranjce. Znani so kot miroljubno in dobro ljudstvo, kot zdrav narod, plemenitega značaja in usmiljenega srca. V vsakem oziru zaslužijo Belokranjci svoj lastni list, saj jih je dovolj in so tudi inoviti. Zato se skoraj nekoliko čudimo, da imamo v širni Belokrajini samo 258 naročnikov na „Dol. Novice“, ki vedno prinašajo veliko zanimivosti iz njihove zgodovinsko-slavne dežele. Prosim Vas toraj, veleljubi Belokranjci, potrudite se za novi letnik „Dol. Novic“, s pomnoženimi silami, razširjajte vsepovsod v prvi vrsti „Dolenjske Novice“. Pomagajte našemu listu na noge, do dobrega uspeha. Hvaležni Vam bodemo.

Uredništvo in Upravništvo.

Prenehal je za hip, kakor da premišlja, ali bi povedal do konca! Nato je vprl vame oči:

„Zaljubljen si bil, si misliš, prijatelj! Nisem! Sorodni srci sta se oglašili, kakor se oglašijo zvoki uglašene strune! Ljubezen, ta beseda, se mi je zdela, bi bila disonanca v tej harmoniji, zfanacija najsvetejših čuvstev! V najinih pismih ne najdeš besede — ljubezen! — — In vendar prijatelj, in vendar, — — jo ljubim!“

Obmolnil je in molčal dolgo časa. — „Da, ljubim jo, a nisem se zavedal, da jo ljubim! Poslušaj! Hočem nekoč napisati ti pismo: Navadno začinem z „Cenjena gospodična Vera,“ kakor ona „Cenjeni gospod Ivan.“ Sedem in začnem pisati. Moje misli so bile pri njej. Hočem brati, kar sem napisal. „Ljubljena Vera.“ — — In v tistem hipu sem spoznal, da jo ljubim! — —

Nisem ji razodel svoje ljubezni! Čemu? Da bi napravil nesrečno njo in sebe? Nič nisem in leta bodo pretekla, predno bi mogel stopiti pred njo, rekoč: „Tu sem, dovršen mož v svojem poklicu, doseženi so cilji, bodi moja!“ — Čemu privezavati njeno usodo na usodo človeka, ki ga že od

mladih nog preganja nesreča? Naj ji sije solnce sreče, in tudi jaz bom srečen! — —

In vendar jo ljubim!“ — —

Spoštoval sem tovariša Ivana od prvega dne najinega znanja, od tega trenutka sem ga pričel občudovati.

Najino prijateljstvo je postalo še tesnejše. Zadnje izsušeno skorjico vojaškega kruha sva delila; zadnja kapljica črne kave je bila za oba.

Bilo je po Novem letu. Dan za dnevom so grmeli topovi. Iz navadnih kritik smo se morali za stalno preseliti v globoke lisičje luknje, kamor ne prodirajo niti granate.

Naša artilerija je razbijala sovražne jarke, kakor zbesnela. Nič se ni ločil pok od poka, vse skupaj en strašen, grozen grom. Zemlja se je tresla in majala. Kakor, da se je odprl pekel in izbljuval vse hude duhove!

Tega dne ne bom pozabil nikoli.

Stali smo alarmirani v strelskem jarku in čakali, da preneha artilerija. Imeli smo ure natanko uravnane: ob določenem času artilerijski ogenj preneha in prične se napad pehote. Poleg mojega voda je stal vod, kadeta Ivana.

Ivan in jaz sva stala za visoko travertso. Vsak hip sva pogledovala na uro, čas je lezel po polzevo.

Ivan je bil izredno molčeč; kadil je cigareto za cigareto.

Hipoma se obrne k meni.

„Poročnice, ako pri naskoku padem, tedaj — —“

„Toda prosim Te,“ ga prekinem, „nisi danes prvič v boju, čemu — —“

„Ne, ne! Poslušaj! Tukaj v zapisniku imam pismo na Vero; ako padem, odpošlji to pismo, toda sigurno! Rotim Te, izvrši vestno ta zadnji čin prijateljstva! Pismo je odprto, beri ga! Ne brani se! Če si zvedel nekaj, vedi vse! Torej pismo preberi in zapečati! Na kartici ji sporoči, kdaj in kako sem padel. Njeno sliko mi pusti, naj me spremlja v grob!“

Hotel sem ga tolažiti, a beseda mi ni šla z grla. Njegov obraz je blede, kakor stena, niti kapljice krvi ni bilo v njem. Oko mu je strmelo v daljavo, kakor bi tam za gorami česa iskalo. — —

Obljubil sem mu sveto.

Čas je potekal; morala sva oditi k svojim četam.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Po uradnih poročilih zadnjih dni so na tem bojišču topovi in letalci splošno zopet živahneje delovali. Pri Gorici so naši topničarji razstrelili nekega Capronija, ki se je pri St. Andrežu spustil na tla. Južno doline San Pelegrino so oddelki pešpolka št. 74 vdrli skozi snežne predore v sovražno postojanko ter ujeli enega častnika in 20 mož. 10. t. m. so v nekaterih odsekih primorske bojne črte tudi živahno delovali topničarji in letalci. Isti dan so na mesta Trst, Milje, Izolo in Piran metali italijanski letalci bombe. Italijani so 12. t. m. proti kraški visoki planoti od časa do časa delovali močneje s topovi in minami. Zjutraj odbili so naši pri Kostanjevici sovražni napad. Tabor pri Pevni so naši letalci obmetavali z bombami. — Italijani se pritožujejo, da imajo premalo topov. — „Corriere della sera“ poroča 12. t. m., da vpelejo v kratkem v celi Italiji izkaznice, v prvi vrsti za kruh, moko, meso, mast in sladkor. — V italijanski armadi so morali zaradi pomanjkanja moke zmanjšati porcije kruha četam celo v gorskem ozemlju. — Izredno oster mraz vlada v gornji Italiji. S snegom so pokrite Lombardija, Piemont in Ligurija. V srednji Italiji so pa povodnji. Na več mestih je pretrgana železnica Genova-Spezia.

Rusko bojišče. — O lepem uspehu naših čet javlja uradno poročilo 9. t. m. Med dolinama Trotus in Uz so naše čete Rusom vzele z naskokom višinski greben Magyarosa in sosedne močno utrjene postojanke. Po poznejših poročilih so naše čete pri teh napadih ujele 13 častnikov, 991 mož ter zaplenile 17 strojnih pušk, pet metalcev min, enega metalca granat, veliko streliva in vojnega materijala. Vsi sovražni poizkusi, da bi zopet priborili izgubljeno postojanko, so se v našem zapiralnem ognju izjalovili. — K. ur. javlja 12. t. m. iz Berolina: Po nekem poročilu Stockholmskega dopisnika lista „Vossische Ztg.“ znaša število pri nemirih v Petrogradu, ki so nastali vsled pomanjkanja živila, usmrčenih in ranjenih 300 do 400. Krvavi dogodki, ki so se odigrali prejšnji pondeljek do srede, niso v svoji grozovitosti nič zaostajali za onimi, ki so se odigrali v revolucijskih dneh l. 1905. Značilno je, da se je slišal izmed tisočglave množice klic po miru skoraj ravno tolikrat, kakor po kruhu. V petrogradskih političnih krogih vlada bojazen, da so ti nemiri le predigra nadaljnjih resnih nemirov in da se ti v kratkem razširijo v nič manj lakoto trpeče pokrajine.

Zahodno bojišče. — Na tem bojišču se je bojevanje vnovič poostri. Da bi zopet osvojili, dne 15. februarja v Champagni južno od Riponta izgubljene postojanke, so Francozi napeli vse sile. Vse kaže, da namigavajo ti francoski napor na važnost Champagne v pomladanski vojski. — Po nemškem uradnem poročilu 11. t. m. so se pri višini 185 zopet razvili trdovratni boji. Nemcem se je posrečilo, da so s sijajno napredujočim napadom zopet priborili Champagne Ferme s sosednimi jarki. Po kratki pripravi s topovi so Nemci podvzeli sunek v gozdu Caurieres, ob katerem je bilo ujetih šest častnikov in 20 mož. Naskakovalni oddelki so presenetljivo vdrlí v francoske postojanke. Pobili so branilce, kateri so se branili, ostali pa so hitro pobegnili, pometavši puške proč. Pri Flirey in Prunay so izvedli druge manjše sunke z najboljšim uspehom ter tam ujeli 29 mož. Pri Buquoey in južno Avre pri

Podala in stisnila sva si desnici ter si pogledala v oči; v njegovih so se lesketale solze, v mojih tudi. Hitro sva se okrenila, kakor bi se sramovala junaških solz.

„Na svidenje!“ sem iztisnil iz grla, — ni mi odgovoril.

Napad se je pričel. —

Minula je ura, daljša od večnosti in strašnejša od smrti. — —

Med mrtvimi si bil tudi Ti, Ivan! — Strojna puška Ti je trikrat prevrtala prsi! — —

Ko so ga prinesli, je v desni krčevito držal revolver, v levi sliko — okrvavljeno. Poiskal sem pismo.

„Moja ljubljena Vera! — Ljubil sem Te iz vse duše od trenutka, ko sem Te videl — in ljubim Te še sedaj — po smrti, kajti, ko bereš to pismo, vedi, da sem našel srečo, katere svet za-me ni imel! — Poljub miru Ti izročam Tvoj — Ivan.“

Izpolnil sem obljubo, dano prijatelju. —

Njena slika je šla ž njim v grob. — —

Avocourtu so se izjalovili sovražni poizvedovalni sunki. Večerno poročilo pa poroča, da so ob Ancre, med Aisne in Oise, v Champagni in na obeh straneh Moze živahno streljali. — 12. t. m. se poroča: Ker se je dobro videlo, povišalo se je na več krajih delovanje z ognjem in letali. Posebno ljuto se je streljalo v ozemlju Ancre, mej Bucquoy in Le Transloy, živahno ob Aisni in Champagni. Južno Riponta napadli so Francozi danes zjutraj dele naših postojank, pa bili so povsod odbiti. Po zračnih napadih naših letalcev zgubil je naš nasprotnik 16 letal in dva privezana balona, po obrambnem ognju pa eno letalo.

Na morju. — Ker je naš list premajhen, da bi zamogli navesti vse uspehe podmorske vojske, navedemo tu le poročilo Wolffovega urada, ki jasno pove, kolike so posledice za naše sovražnike vsled tega vojskovanja. — Berlin, 6. marca. (Kor. ur.) Wolf poroča: Bolj kakor tajitve angleških ministrov dokazujejo, kako učinkuje nemška podmorska vojska, trezna, kratka poročila iz angleških pristanišč in iz manjšinskih mest. Lloydova agentura je objavila od 12. do 21. februarja sledeča lakonična poročila: Glasgow: Up, da bo zvišanje voznine ustvarilo v škotskih pristaniščih več tovarnega prostora, se je izjalovil. — Cardiff: Eksporteri premoga morajo praznovati, ker ne dobi na ladjah prostora. — Swansea: Kupčija je bila izredno slaba. Razmere prostorov na ladjah se niso izboljšale. — Hull: Trgovina s premogom je bila zelo slaba. Vidiki glede na pomanjkanje prostora niso posebno sijajni. — London: Delovanje podmorskih čolnov, ki trajno znači trg ladjinih tovorov, se iznova pojavlja. Le malo kupčij so sklenili. Dasi so voznine povišali, so ponujali le malo prostora na ladjah. — Liverpool: Prostora na ladjah v vsakem oziru manjka. — Manchester: Premoga dovažajo tako malo, da mesto radi pomanjkanja premoga naravnost trpi. — New Castle: Nalaganje v ladje popolnoma počiva, ker se kljub visokim vozninam ne ponuja noben prostor na ladjah, dasi so prevoznine visoke.

Dopisi.

Iz Novega mesta. Že dvakrat je zadelo kruta vojna usoda srce prespoštovane begunske rodbine v Novem mestu g. Josipa Udovč, prožnega mojstra v pok., ki se nahaja od vsega začetka vojne z Lahom v naši sredini. Dne 4. junija 1916 je padel sin Bogumil v Bukovini, star komaj 18 let. Po dovršenem 6. gimn. razredu je bil vpoklican kot enoletni prostovoljec in je dosegel v kratkem času čin četovodje. — Dne 4. marca pa je podlegel za malarijo v vojaški bolnišnici v Kamniku njihov starejši sin, poročnik v rez. g. Josip Udovč. Maturiral je l. 1914 na goriški realki in odšel k vojakom oktobra istega leta. Bodel se je na severo-vzhodu, bil ranjen in odlikovan s srebrno hrabrosno svetinjo. Lanskega leta je bil premeščen na jugo-vzhodno bojišče, kjer je postal poročnik. Novembra je prišel že bolehen na dopust. Huda malarija je pretirala sedaj vrlenu mladeniču v 20. letu starosti nit življenja ter vtila posebno dobri njegovi mamiči ne-usahljivo bridkost v njeno materno srce. Vboge matere, koliko gorja je prinesla ravno vam ta grozna vojska! — Oba brata sta bila vedno odlična dijaka in priljubljena sošolcem in vsakomur, kdor ju je poznal, ponos in nada družini. Težko prizadeti rodbini naše najglobejše sožalje. Junaka naj uživata večni raj!

Iz Leskovca. V ruskem ujetništvu v Smarkantu je umrl dne 28. novembra 1915, v Kobilah pri Leskovcu leta 1873. rojeni posestnik Franc Božič. Ostala je vdova Terezija in osmero otrok. — Leskovški organist Al. Čander je ujetnik na Ruskem in živi v Pjena pri Lhov, gubernement Kursk. Nastanjen je v cukrarni; piše, da je zdrav in da se mu dobro godi.

Iz Dobrnice. Naša deklška Marijina družba je imela 18. februarja in 4. marca v društveni dvorani lepo prireditve v korist pohabljenim vojakom. Prva točka je bila „Slovenski dom“ deklamacija, ki jo je kaj spretno prednašala prednica. Druga točka: Petje „Narodna“, „Ptička nad hišo žgoli“ in Hladnikova, „O ti moj dom, ti zemlja mila“. Obe pesmi, sedanjemu vojnému času jako primerne, je prav dobro proizvajal četverglasni deklški zbor, broječ 30 grl. Omeniti moram zlasti visoki, čisti sopran.

Tretja točka: Dve igri in sicer enodejanka „Deželni brambovec“ in dvodejanka „Pri gospodi“. Tudi ta točka je prav dobro uspela, zlasti „Pri gospodi“. Mecona, ta micasta je tako naravno in neprisljano igrala, da si je zaslužila splošno priznanje in pohvalo. Prav iz dna srca, do solz smo se ji morali smejati. Pohvalo zaslužijo pa tudi ostale igralke in otroci. Do zadnjega vsi so dobro rešili svoje vloge, v splošno zadovoljnost. Zakaj, tudi drugič 4. marca je bila dvorana zopet napolnjena.

Med posameznimi odmori so dekleta prodajale srečke za srečolov. Obakrat so jih imele v zalogi nad 1000; pa šle so vse, še zmanjkalo jih je. Zato pa tudi lahko pokažemo na lep, naravnost sijajen uspeh tudi v denarnem oziru na 400 K. Hvala vsem, ki so tako ali tako pripomogli občinstvu do lepega dušnega užitka, bolnim vojakom pa do lepe podpore.

Iz Gor. Težke vode 5. marca 1917. Kaj težko smo se ločili od našega velikega zvona, patrona naše prijazne cerkvice, sv. Urbana. Ljudje so jokali za njim, kakor za svojim ljubim prijateljem. Zato mu kličemo: Z Bogom, z Bogom zvest prijatelj, mili zvon, Urbanček naš! Zadnjikrat smo te venčali, težko od tebe se poslavljali. Zdaj odhajaš k znancem svojim v vojni grom, padel si za cesarja, vero in za dragi dom.

Šmarješka zimska idila.

„Dober dan, gospod kaplan!“

„Oj očka, dober dan!“

Kam greste s konjičkom, kam greste z vozičkom?“

„E, v Mevce malo gnojka peljam; bom triticam malo pognojil.“

Pa solnček z neba se mi smeje,

se smeje, pa nič me ne greje;

se smeje, češ, naj ga le zebe možička,

naj zebe možička, naj zebe konjička —

ne vé pa, da greje konjička moj bič,

in mené, da greje vince iz Mevc —

pa z Bogom, gospod kaplan!“

Janez Pucelj.

Domače in tuje novice.

Oton pl. Detela, bivši deželni glavar, član gosposke zbornice, je zaspal v Gospodu, dne 12. marca, previden, v 78. letu svoje starosti. Pogreb se je vršil 14. marca ob 4. uri popoldne od grajske kapelice pri sv. Duhu na pokopališče v Žabnici pri Škofji Loki. Dežela Kranjska mu ohrani hvaležen spomin.

Podeljeni sta župniji: Gor. Logatec preč. g. Fr. Krhne-tu, župnemu upravitelju v Vavti vasi, in Planina pri Vipavi preč. g. Fr. Govekar-ju, župnemu upravitelju ravnotam in je bil 12. marca kanonično umeščen.

Preč. g. Franjo Neubauer, pesnik in katehet, trpi še vedno na težki živčni bolezni. Želimo hvaležnim srcem našemu preljubljenemu gospodu sotrudniku skorajšnjega popolnega okrevanja, da bi nas še veliko let razveseljeval s svojimi mičnimi pesmicami.

Vojnim kuratom je nujno odpoklican preč. g. P. Engelbert Klasing, frančiškan in učitelj v Novem mestu. Deška šola izgubi vrlega ljubitelja mladine. Želimo splošno priljubljenemu gospodu patru-kuratu obilo božjega blagoslova na njegovi novi službi.

Neljubo pomoto nam je tiskarski škrat provzročil v zadnji številki, kar želimo tem potom popraviti. V „Zahvali“ po umrlm g. Mihaelu Zega je namreč izostalo, da se žalujči zaostali iskreno zahvaljujejo tudi prečastiti duhovščini iz Šmihela. — Nadalje: v dopisu pa bi moralo biti med prijatelji rajnega ime Schweiger, ne pa Schweizer. — Prosimo, naj nam prizadeti oprosté.

Društvo za oskrbo invalidov v Novem mestu. Pristopili so: kot redna člana po pet kron gg. Josip Mozetič, trgovec, in Urban Horvat, knjigar in tiskar; kot podporni člana po 24 kron gg. Adolf Pauser, zasebnik, in mag. pharm. Jos. Bergmann, lekarnar in posestnik. Odbor tega človekoljubnega društva vljudno prosi meščane, okoličane in sploh vse, katerim je usoda invalidov na srcu, da pristopijo k društvu. Redni član je, ki plačuje na leto vsaj tri krone; podpirajoči član je, ki plača na leto najmanj 20 kron.

V „dnevih darovanja“ od 4. do 8. okt. 1916 se je nabralo v posameznih občinah novomeškega okraja, in sicer: Občina Rudolfovo 1505 K 21 vin. (brez cerkvenega koncerta); Šmihel-Stopiče 1150 K 14 vin.; Žužemberk 857 K 50 vin.; Gorenje polje 489 K 36 vin.; Prečna 463 K 10 vin.; Velika Loka 316 kron 86 vin.; Zagradec 270 kron 44 h; Toplice 250 K 30 vin.; Ambrus 240 K; Mirna peč 236 K 57 v; Mirna 218 K 73 v; Dobrnice 155 K 60 v; Trebnje 180 K 94 v; Črmošnjice 149 K 64 v; Brusnice 120 K; Poljanice 119 K; Ajdovec 84 kron; Smuka 82 kron 28 v; Št. Peter 66 K 57 v; Bela cerkev 65 K; Selo pri Šumbregu 53 K 30 v; Dvor 52 K 33 v; Orehovica 50 K. Skupaj **7176 K 87 v.**

Slovenski odbor na Kranjskem za vojaške domove se je dne 6. marca t. l. konstituiral in je izvolil: za predsednika dr. Ivana Šusteršiča, dež. glavarja; za podpredsednika dr. Ivana Tavčarja, župana ljubljanskega; za tajnika in blagajnika dr. Vladislava Pegana, deželnega odbornika. Delovni odbor bo sestavil deželni odbornik dr. Evgen Lampe. Sedež odbora je v deželnem dvorcu, kamor se naj pošiljajo prispevki in koder se dobé nadaljne informacije v zadevi vojaških domov.

Naznanilo. Mestno županstvo naznani, da se bode v soboto 17. marca 1917 od 9. do 12. ure dopoldan v mestni dvorani izplačeval denar za v mesecu juliju 1916 oddane kovine. Listič „potrdilo“ mora vsaka stranka seboj prinesiti.

Smrt v Novem mestu. Dne 9. marca je umrla gospa Jožefa Kristan, soproga šolskega sluga in čevljarja, stara 35 let. Veliko je pretrpela, naj vživa sedaj večni raj! — Dne 11. marca pa je zatisnila za vedno oči po kratki bolezni, spoštovana gospa Alojzija Pintar roj. Kavšček, soproga sobnega slikarja in posestnika, v 59. letu starosti. Pogreb je bil 13. marca ob 4. uri popoldne. — Naj počivate mirno v Gospodu!

Smrtna žetev. Dne 8. marca je nenadoma umrl g. Anton Majzelj, posestnik, mesar in gostilničar v Št. Jerneju na Dolenjskem, v 62. letu starosti ter bil v nedeljo, 11. marca popoldne slovesno pokopan. — V Črmošnjicah na Kočevskem pa se je preselil v večnost 9. marca, veleposestnik g. Ivan Matzelle v 66. letu starosti ter bil 12. marca pokopan. — V Trebnjem je zapustil v mladeniški dabi 27 let to solzno dolino Franc Murn, posestnikov sin v Trebnjem. Bodi vsem Bog milostljiv in naj počivajo v miru!

Semnji za plemensko govejo živino in govejo živino za rejo so dovoljeni: 15. marca v Kandiji, 2. in 17. aprila v Novem mestu, 24. marca v Mokronogu, 15. aprila v Škocjanu, 23. aprila v Radečah, 25. aprila v Bučki, 20. marca v Litiji, 3. aprila v Črnomlju, 20. marca v Kočevju. Dogon se prične ob 9. uri, konča ob 10. uri dopoldne. Gledé vsakega živinčeta se mora lastnik izkazati z živinskim potnim listom. Kupec se mora izkazati s potrdilom pristojnega domačega županstva, da rabi živino za lastno rejo. Prodajati se sme vsa živina le po teži na tehtnici. Prignati in kupovati se sme le živina z mlečnim zobom, to je v starosti do enega in pol oziroma do 2. leta.

Petega vojnega posojila je podpisala Kranjska vsota 49 milijonov, 655 tisoč in 94 kron. Skoraj deset milijonov več, kakor IV. vojnega posojila. Čast kranjski deželi!

Cesarski prazniki. God našega cesarja Karola je četrtega novembra, rojstni dan 17. avgusta, nastop vlade 21. novembra. — God cesarice Cite je 27. aprila, rojstni dan 9. maja.

10.000 kron je dovolil deželni odbor za prehrano revnega prebivalstva v Ljubljani za leto 1917 iz deželnih sredstev.

Ob odhodu k vojakom še enkrat pošiljajo priskrben pozdrave vsem domačim šentpeterskim dekletom, starišem in sorodnikom. Na srečno svidenje! Franc Uhernik, Martin Pleško, Andrej Vodopivec in drugi odhajajoči.

Dr. Mile Starčević je umrl v soboto 10. marca v Zagrebu. Deželni glavar, gospod dr. Šusteršič je poslal v imenu S. L. S. brzojavno sožalje. Pogreb je bil iz Zagreba na Šestine, kjer počiva njegov stric, dr. Ante Starčević. Slava njegovemu spominu!

Zopet potres. Iz okolice Cerklje pri Krškem: Dne 4. marca okrog 3/4 na 7. uro je obiskal našo okolico, zlasti Skopice in Krško vas, močan eno minuto trajajoči potresni sunek. Pozemeljsko bobnenje se je močno slišalo. — Iz Brežic poročajo, da so ondi 5. t. m. ob 6. uri 19 minut čutili zopet močan potresni sunek, ki je trajal osem sekund. Prvotno škodo je ta sunek še povečal.

Skrivnostna najdba. V gozdu v Kozjeku pri Brežicah so našli delavci pol metra globoko pokopano človeško lobanjo. Čuden slučaj, da se je ravno tam kopalo. Nič ni tako prikrito, da bi ne bilo enkrat odkrito.

Požari v celjski okolici. Kakor znano, je novembra 1916 v celjski okolici skozi 14 dni vsak dan gorelo. Končno se je posrečilo izslediti požigalca v osebi 17-letnega gimnazijca Jurija Confidenti. Z njegovo aretacijo so požari prenehali. Pred nekaj dnevi se je vršila pred celjskim okrožnim sodiščem razprava. Confidenti je odločno tajil, da bi povzročil prva dva požara v gospodarskem poslopju svojega očeta. Glede tretjega požara pravi, da mu je bilo le na tem, da bi povzročil mal ogenj, da bi se potem pri gašenju kot prvi odlikoval. Požara v pravem pomenu besede pa ni nameraval. Sodišče ga je oprostilo.

„Adijo“. Ta brezpomenbni pozdrav, ki je tako močno ukoreninjen pri našem ljudstvu, se naj znanprej opusti, ker je laškega izvora. Nadomesti se naj z vedno lepim pozdravom: „Z Bogom!“

Poziv prašičerejem in ostalemu prebivalstvu glede reje prašičev.

Potreba po masti po celi državi, zlasti pa po mestih in industrijskih krajih, je velika. Brezdvoma pa je, da se bo ta potreba v prihodnje še povečala. „Kranjskemu deželnemu mestu za dobavo klavne živine“ izročena je preskrba mest in podeželskih občin s prašiči, pri čemur so se pa že letos pokazale precejšnje težkoče. Pomanjkanje masti se da odpraviti le na ta način, da se pomnoži število klavnih prašičev. To pa se bo doseglo le na ta način, da se izvede obsirna, celo deželo Kranjsko obsegajoča akcija, pripraviv vsakega, komur je količjak dana možnost, da si prašiča zredi, od tega, da si nabavi malega prašiča in ga potem tekom leta izpita. Mnogo je ljudi po Kranjskem, ki bi si lahko zredili sami prašiča; tega pa niso storili, bodisi iz komoditete, bodisi iz brezbriznosti.

„Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine“ se čuti dolžno, opozoriti vsakogar, da se posluž priprilike, ki se mu nudi, in si sam spita prašiča, da bo pokrtil svojo potrebo po masti. Kmetovalci pa naj v največji meri redé prašiče tudi za trg. Vojaška zahteva po prašičih bo velika in bo v bodoče še večja, zato ne bo mogoče oddati v prihodnje toliko prašičev za civilni konzum kot dosedaj. Pri oddaji prašičev za civilni konzum se bo oziralo le na take osebe in kraje, ki bodo dokazali, da si v resnici niso mogli sami zrediti prašičev. S pitanjem prašičev so pravzaprav združeni le majhni stroški. Postavi se za rejo lahko

utica na kakem dvorišču, v hlevu ali drvarnici, da služi za svinjak. S krmo je sicer težavnejša reč, vendar se z dobro voljo da tudi krmo dobiti. Kuhinjski odpadki, olupki in pomije, žitno pleve, ki se dobé na kmetih, zelenjava, katere bo tudi dobiti v zadostni meri, je dobra krma za prašiče. Ljudje v bližini mest dobé tudi lahko krmo, razven tiste, ki pride iz kuhinj, po bližnjih njivah, seveda z dovoljenjem lastnikov, s tem, da porujejo plevel in osat. Potrgajo pa tudi lahko lapuh ob potokih, ker vse to je dobra prašičja krma. Kjer so klavnice, zlasti vojaške, dobi se kri, ki je dobra prašičja krma, zlasti pa bi bilo porabiti tudi pomije iz vojaških kuhinj in gostiln. Pri Deželnem mestu za krmila v Ljubljani dobé se otrobi, oljnate tropine in še druga krmila, če se kdo potrudí za-nje. Pri tem pa je pomisliti tudi, da je prašičereja v sedanjih časih zelo dobičkanosna stvar. Spitan prašič stane 800 do 1000 kron. Do Božiča se da torej prirediti pri enem prašiču kakih 800 kron. Da pa si bodo interesenti lahko preskrbeli mlade prašiče za pitanje, izvede „Kranjsko deželno mesto“ obširno, vso deželo Kranjsko obsegajočo akcijo, v ta namen, da preskrbi vsakomur prašiče za pleme oziroma za pitanje. Stvar je urejena tako, da se lahko vsakdo obrne na krajevnoprstojnega zapupnika „Kranjskega deželnega mesta“ ter mu naroči, koliko in kakšnih prašičev za rejo oziroma za pleme bi želel. Po celi deželi so nastavljeni namreč posebni zapupniki „Kranjskega deželnega mesta“, ki imajo opravka s prometom s prašiči ter je vsakemu zapupniku dodeljenih nekaj občin. Kdo je zapupnik za določeno občino, kjer naročnik stanuje, izve vsakdo pri svojem občinskem uradu. Ljubljancem in najbližja ljubljanska okolica pa naj se obrača glede prašičev za rejo in pleme naravnost na centralo „Kranjskega deželnega mesta“, Turjaški trg št. 1. Vse podrobnosti, to je, cene itd., izvedó se pri zapupnikih oziroma pri centrali „Kranjskega deželnega mesta“ v Ljubljani. „Kranjsko deželno mesto“ je pripravljeno dajati tudi ostala podrobna in strokovna pojasnila. Mladi plemenski prašiči žlahne pasme, 10 do 12 tednov stari, težki do 15 kg, se bodo oddajali po 9 kron kilogram žive teže; mladi plemenski prašiči mešane pasme, od 10 do 12 tednov stari, težki do 15 kg, po 8 kron žive teže; mladi plemenski vseh pasem brez razlike, težki 15 do 20 kg, po 6 kron kilogram žive teže; mladi plemenski prašiči vseh pasem, brez razlike, v teži 25 do 40 kg pa po 5 kron 50 vin. kilogram žive teže. Te cene se razumejo brez drugih event. stroškov, ki bi še pri oddaji nastali.

Podpisano „Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine“ pa pozivlja tudi predvsem kmetijske organizacije, da ljudi pouče in nagovarjajo k reji prašičev tudi v krajih, kjer dosedaj prašičereja ni bila preveč razširjena.

Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Dražji tobak. Uradno se razglša, da so vsled višjih produkcijskih stroškov vsi tobačni izdelki od 1. marca dalje podraženi za povprečno 30 odstotkov. Tudi zaenkrat ni mogoče odpraviti občutnega pomanjkanja tobaka. Gledati moramo, da z zalogami vzdržimo do konca vojne. Cene cigaram so sedaj sledeče (v oklepajih so dosedanje cene): trabuke 30 (23) vin., britanike 26 (20) vin., kube 16 (12) vin., portorike 12 (9) vin., kratke 9 (7) vin., male domače 6 (5) vin. Cigarete: egiptovske 10 (8) vin., memfis 9 (7) vin., šport 5 (3½) vin., drama 3 (2½) vin. Tabak za cigarete: macedonski 1-80 K (1-35), fini hercegovski 1-20 (90) K, srednjefini turški 90 (65) vin., drama 60 (40) vin., ogrski 40 (30) vin. Tobak za pipo: knaster 30 (22) vin., trije kralji 30 (22) vin., fini ogrski 30 (20) vin.

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.

Ključke na vratih bodo vzeli. Ministrska odredba z dne 23. februarja določa, da se bodo ključke in obitki na vratih iz medenine, rdeče zlitine, bronca in bakra za vojne namene pobrali in zamenjali z drugimi. Kdor ne bi hotel sprejeti izmenjenih kljuk, ima pravico do odškodnine. Kdor bi ključke in obitke skrnil, bo kaznovan z zaporom do šest mesecev ali z denarno glôbo do 5000 kron.

Kakšne letine smo imeli v adleški župniji v zadnjih 30. letih.

J. Šašelj. (Dalje.)

L. 1910. To leto je bilo skoraj vse leto izredno mokro, da smo imeli preveč moče, a vročine ali pravega poletja pa skoraj ni smo imeli, razun nekaj dni po veliki maši. Vendar je bila létina, razun vinstva, še dosti dobra. Krompirja so dobili tisti, ki so kupili seme potom okrajnega glavarstva, dosti in prav lepega, nasprotno pa so oni, ki so sadili domače, to je, lansko seme, ga dobili prav malo in še ta ni bil skoraj za nič. Veliko škodo so delali v tem letu zopet ogrei ali črvi nekaterim poljskim pridelkom, kakor salati, fižolu, prstu in posebno še tudi turšici, katere so že v spomladu po nekod kar celé njive uničili. Izredno slaba pa je bila v tem letu vinska letina in trgavev žalostna, kakor že več let ne, in to ne samo v naši župniji, ampak po vsi Beli Krajini in vsem Kranjskem, kakor tudi skoraj po vsi Avstriji in Nemčiji, ker je trta poy sod prav slabo obrodila. V spomladu je pokazala sicer prav lepo in obilo zaroda, nič manj od leta 1909, ako ne še več. Ker je bila pa spomlad, kakor tudi poletje izredno mokro in vlažno in deloma hladno, nastopila izredno močno strupena rosa, ki ni napadla samo listje, kakor druga leta, ampak prav hudo tudi zarod, to je grozdje in je skoraj vse uničila. A škropiti pa skoraj ni bilo mogoče, ker je vedno deževalo in je dež sproti vse opral. Poletu pa je napadla grozdje tudi še grozdna plesnoba ali oidium, ki je uničila tistim, ki ga ali sploh niso žvepljali, ali pa ne o pravem času, skoraj vse še ostalo grozdje, da nekateri sploh niso imeli kaj trgati. Pa tudi grozdje, kar ga je bilo, je bilo prav slabo, nedozorelo in gnilo. Bilo je pa tudi mnogo trt, na katerih ni bilo ne enega grozda in ne ene jagode, ker so se grozdi že spomladu popolnoma posušili. Samo tisti, ki so imeli večinoma izabelo in untus, so še precej dobro natrgali, ker ti dve trti imenovani bolezní niste tako hudo napadli. Kako slab je bil vinski pridelek, kaže ta-le račun. Pisec tega spisa je poizvedel od 35. vinogradnikov, koliko žbanj (škafov) so natrgali leta 1909 in l. 1910. Natrgali so skupno v l. 1909 6176 žbanj, l. 1910 pa samo do 900 žbanj, toraj še ne eno sedmimo, a še to je bilo prav slabo. Ker je bil vinski pridelek tako slab, vzdignili so krčmarji ceno vinu na 80 do 88 h liter, med tem, ko so ga točili prej po 44—48 h.

(Dalje sledi.)

O dušici.

Na zeleni, oživeli travi, na bregu bistre reke, tam daleč, v žarkih zatonelega solnca, na krvavi travi, je ležalo mlado truplo ranjenega vojaka-junaka...

Zlati žarki pomladanskega solnca so poljubljali s svojim rdečim ogrinjalom zbledelo obličje junakovo, poljubljali strastno, razigravali se po njih v menjajočih se bojah in poljubljali — poslednjič...

Tam doli je šumela žalostno, turbno Soča, kot bi bila — krvava...

In bila je...

Bobneče so odmevali topovi, pretresali zemljo in zrak in razsajali...

Zapihal je zefir, zletel med gromenjem, zletel tja k bregu, k mlademu junaku, pogladil mu svitlo kodre, pobožal obraz in zaprti očesci, tako skrbno, tako nalahko, da sta zadržali in se odprli...

Medel žarek je šinil iz njiju, se uprl v nebo, preletel obzorje, vedno živeje je postajal in končno zletel, neznansko hitro, zletel čez gozdove, čez travnike, polja in vasi in se ustavil nad borno kočico, skoro preperelo že, poraslo z mehkim mahom...

Zletel je v sebo...

Na klečalniku je klečala mati in prebirala jagode dolgega molka. Polzele so med njenimi suhimi prsti, se ustavile in zopet polzele dalje. Ustnici na velem obrazu pa sta se tresli, šepetali potihoma skromno molitev, šepetali neumorno... Oči njene pa so zrlé tja gori k razpeli, zrlé tako milo, proseče na Izveličarja...

„Oh dobrotni Oče, Ti, ki vladaš ves svet, ki skrbiš za slednjega črvčka... ki kraljuješ tam gori... ozri se name nesrečnico... usliši mojo prošnjo... reši ga...“

Drhte so vele ustnice, drhte morda že stotič in stotič že so zrlé objokane, solzne oči na Križanega... pri katerih nogah je brlela medla lučica, brlela noč in dan...

Zletel je žarek k ubogi materi, sedel ji na usahlí, od solz zaliti licí, usedel se na nje in šepetal:

„Dovolj je majka tvojih solz, kelih je ž njimi napolnjen... Ne jokaj več... Tvoj sin je rešen...“

Šepetal je in poljubil zadnjič majki solzno lice in zbežal zopet ven, zletel še brzeje ko prej čez vasi, čez polja, letel čez travnike in gozdove, čez doline in čez hribe, tja k junaku in ga potolažil...

Zaprle so se zopet trudne, mlade oči... po zraku je priplula, kot vihra na belem oblaku, stopila z mrzlo nogo na zelena tla, pokrila truplo s črnim, neprodinim plaščem, da se ni več zganilo, poljubila zbledelo obličje in odplula zopet, pustivši za seboj mrzel dih in strupen krohot Morana...

Zatonilo je solnce za goré, se vleglo v svilen posteljec in si otrnilo biserno solzico...

Bobneče so odmevali topovi, pretresali zemljo in zrak in razsajali...

Krvava Soča je šumela žalostno, turbno...

Tja k nebu pa je splavala na zlatih krilih zlata dušica vojaka-junaka!

Smerdelj Edvard.

Raznotero.

Moder oklic. Nemški vojni urad v Berlinu je izdal na vse občine ta-le oklic: Možje in žene na deželi! Kmetško delo je tudi delo za domovino! Bodite na to ponosni! Kdor pusti plug in beži v mesto, da bi zaslužil par grošev več, ni nič boljši, kakor vojaški begun! Z besedo in z dobrim zgledom si prizadevajte ohraniti kmetijstvu take mehkužneže! Tudi v mirnih časih bi se moralo gledati na to, da bi se po možnosti omejil beg kmetškega ljudstva v mesta in tovarne!

Svetovna vojna je za Nemčijo prerano prišla. To trdi časopis „Die Flagge“, Februar 1917, Nummer 2, stran 42. in nadaljuje tako-le: „Sedanja vojna je strog učitelj, ki nam Nemcem natančno kaže, kaj smo zanemarili: 1) zadostno prehrano ljudstva; 2) varstvo našega brodovja v inozemstvu, katero so naši sovražniki deloma (križarke) uničili, deloma (trgovske ladje) vzeli v svojo last; 3) obrambo naših naselbin v Afriki, katere so sovražniki zasledili; 4) prosto vrnitev za več sto tisoč naših brambocev v domovino; 5) varstvo evropske obali proti izkrcanju angleških čet, ki sedaj Nemčijo nadlegujejo; 6) da nismo nič storili za obrambo nevtralec, na katere sedaj Anglija pritiska. Sploh smo zanemarili ona poročstva, ki jamčijo prostost morja.“ Ta zanemarjanja nam zelo ovirajo zmago in na neuspehi nemških diplomatov, kakor Zimmermanna, kateremu je izpulila spretna Amerikanka kanclerjevo pismo, namenjeno Mehiki, in nemškega poslanika v Rimu, ki ni mogel pred dvema letoma odvrniti Italije, bivše zaveznice od, napovedi vojske.

Razvedrilo.

Zelo zapeljivo. Agent: „Pri naši zavarovalnici imate ugodnosti, kakoršnih nimate nikjer drugje. Če ste enkrat pet let zavarovani, se lahko brez skrbi usmrte ali v dvoboju padete — ne da bi imelo to zle posledice. Ravno tako lahko svoje življenje krajšate s pijančevanjem ali kako drugač, ne da bi zavarovanje prenehalo, tudi če bi bili dolgo časa zaprti. Več ne moremo nuditi!“

Iveri. Spomin ima človek zato, da tisto dalj časa ohrani, kar mu je čas vzél. — Trpeti mora zlobnež, ker je hudoben; trpeti mora pravičnik, ker ni hudoben.

Olajševalni uzrok. Sodnik: „Ati imate na predlog gospoda državnega pravdnika kaj pripomniti?“ — Ulomilec: „Prosim, da bi se mi kazni olajšala, ker pravzaprav nisem mislil toliko ukrasti, kakor sem dobil!“

Očetovske skrbi. „Fantje prizadevajo očetu več skrbi, kakor dekleta. Moj sin je sedaj star šestindvajset let in je še-le poročnik, hči je pa devetnajst in je že majorjevka.“

Novi zaveznik entente. Iz Pariza se čuje iz zanesljivega vira, da je ententa pozvala ciganskega poglavarja Braidiča izpod Krive breze pod Gorjanci, da se ententi pridruži. Obljubili so mu baje za to štiri grajščine na Dolenjskem. Nadalje se mu je baje obljubila popolna osvoboditev morebitnega zasledovanja za njega in njegov narod za vse čase. V Parizu in Londonu pričakujejo nestrpnost ugodnega odgovora.

Nazoren pouk. Katehet je razlagal velik pomen popolnega kesa: Vidite, otroci, če se kesamo iz popolne ljubezni do Boga, se nam greh precej odpusti, še predno se ga izpovemo. To je velike važnosti! Kolikokrat je šel kdo zdrav in vesel spat; spal je zdrav v mehkih blazinah, kakor riba v vodi; ko se je pa zjutraj zbudil, je videl, da je mrtev.

Naročajte „Dolenjske Novice“!

Listnica uredništva:

Velečenjenim sotrudnikom gg.: I. Stekl..., Zagreb, V. B., Lublin, J. Ces... in drugim: prisrčna hvata za poslano! Vse pride na vrsto! — Nadalje opozarjamo cenjene dopisovalce, da ne objavimo nobenega, še tako lepega spisa, če ni pisec podpisan.

Loterijske številke.

Trst, 7. marca 88 10 13 21 17

VABILO

129-2-1

na XX. redni občni zbor „Hranilnice in Posojilnice“ za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši v ponedeljek, dne 26. marca 1917 ob 1. uri popoldne v pisarni zadruga s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva in odobrenje letnih računov.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Nadomestna volitev funkcionarjev.
5. Slučajnosti.

NB. Ako bi ta zbor ob 1. uri ne bil sklepčen, skliče se ob 2. uri drugi občni zbor, ki sklepa veljavno, ne oziraje se na število navzočih zadržnikov. Načelstvo.

Hiša na prodaj

v Novem mestu št. 100. Več se izve ravnotam v prvem nadstropju.

109-0-4

Na kmetijski šoli na Grmu se sprejme vrtnarski pomočnik

pod ugodnimi pogoji. Ponudbe s pričali je poslati na ravnateljstvo šole na Grmu, pošta Novo mesto.

128-0-3